

Wstęp do kulturoznawstwa Karta opisu przedmiotu

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Kulturoznawstwo	Cykl dydaktyczny 2025/2026	
Specjalność -	Kod przedmiotu HKLTS.I1.02563.25	
Jednostka organizacyjna Wydział Humanistyczny	Języki wykładowe polski	
Poziom kształcenia Studia licencjackie I stopnia	Obligatoryjność Obowiązkowy	
Forma studiów Stacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe	
Profil studiów Ogólnoakademicki	Przedmiot powiązany z badaniami naukowymi Tak	
Koordynator przedmiotu	Zbigniew Pasek	
Prowadzący zajęcia	Zbigniew Pasek, Paweł Mirowski, Weronika Zaczek	
Okres Semestr 1	Forma zaliczenia Egzamin	Liczba punktów ECTS 5
	Forma prowadzenia i godziny zajęć Wykład: 30 Ćwiczenia audytoryjne: 30	

Cele kształcenia dla przedmiotu

C1	Zapoznanie uczestników z podstawową terminologią dyscypliny. Przybliżenie informacji o kształtowaniu się kulturoznawstwa jako obszaru refleksji humanistycznej. Przedstawienie głównych paradygmatów badawczych i zwrotów, które mają znaczenie dla współczesnej refleksji o kulturze. Uświadomi studentom różnicowania kulturowych determinantów zjawisk współczesnego świata.
----	---

Efekty uczenia się dla przedmiotu

Kod	Efekty w zakresie	Kierunkowe efekty uczenia się	Metody weryfikacji
Wiedzy - Student zna i rozumie:			
W1	Posiada podstawową wiedzę dotyczącą dyscyplin i nauk tworzących kanon kulturoznawstwa	KLT1A_W01	Kolokwium, Egzamin
W2	Rozumie specyfikę kulturoznawstwa i relacje z innymi naukami, rozumie podstawowe zasady metodologiczne charakterystyczne dla kulturoznawstwa	KLT1A_W02	Aktywność na zajęciach, Kolokwium, Egzamin
Umiejętności - Student potrafi:			
U1	Umie poprawnie zastosować terminologię kulturoznawczą	KLT1A_U03, KLT1A_U05	Aktywność na zajęciach, Kolokwium, Egzamin
Kompetencji społecznych - Student jest gotów do:			
K1	Prezentuje otwartość na nowe idee, potrafi je wstępnie ocenić	KLT1A_K03	Aktywność na zajęciach, Egzamin

Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się dla modułu zajęć

Kurs ma na celu przedstawienie podstawowych pojęć, koncepcji, teorii oraz metod badawczych charakterystycznych dla kulturoznawstwa.

Nakład pracy studenta

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane aktywności
Wykład	30
Ćwiczenia audytoryjne	30
Przygotowanie do zajęć	28
Samodzielne studiowanie tematyki zajęć	14
Egzamin lub kolokwium zaliczeniowe	2
Dodatkowe godziny kontaktowe	5
Przygotowanie projektu, prezentacji, pracy pisemnej, sprawozdania	19
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 128
Liczba godzin kontaktowych	Liczba godzin 60

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Treści programowe

Lp.	Treści programowe	Efekty uczenia się dla przedmiotu	Formy prowadzenia zajęć
1.	<p>Głównym założeniem ćwiczeń (mgr Paweł Mirowski, mgr Weronika Zaczek) jest przegląd i porównanie różnych sposobów ujęcia kultury, rozumienia jej genezy, znaczenia i metod interpretacji. Analizie zostaną poddane teksty źródłowe głównych przedstawicieli takich nurtów jak kulturalizm, strukturalizm, postrukturalizm, psychoanaliza, czy marksizm.</p> <p>Dokładny program zajęć:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzenie do tematyki. Sposoby definiowania pojęcia „kultura” - analiza wybranych definicji. 2. Człowiek jako istota kulturowa. Lektura: E. Cassirer, Esej o człowieku: Wstęp do filozofii kultury, Warszawa 1977, s. 77-131 (II Klucz do natury człowieka: symbol; III Od reakcji zwierzęcych do odpowiedzi ludzkich; IV Ludzki świat czasu i przestrzeni) 2. Marksizm. Lektura: K. Marks, F. Engels, Ideologia niemiecka, w: tenże, Dzieła, t. III, s. 18-55 (A. Ideologia w ogóle, a zwłaszcza niemiecka) 3. Psychoanaliza. Lektura: Z. Freud, Kultura jako źródło cierpienia, w: tenże, Człowiek, religia, kultura, Warszawa 1967, s. 235-314 (lub inne wydania). 4. Psychoanaliza cd. Lektura: C.G. Jung, Archetypy i symbole. Pisma wybrane, Warszawa 1993, s. 61-125 (Ego, Cień, Syzygia: anima i animus, Osobowość maniczna, Jaźń) 5. Strukturalizm Lektura: C. Levi-Strauss, Antropologia strukturalna, Warszawa 2000, s. 31-54 (II. Analiza strukturalna w językoznawstwie), s. 185-208 (IX. Struktura mitów) 6. Poststrukturalizm Lektura: M. Foucault, Historia seksualności, Warszawa 1995, s. 13-71 (I. My wiktoriańskie, II. Hipoteza represji, III. Scientia sexualis), s. 118-139 (V. Prawo śmierci i władza nad życiem) 7. Poststrukturalizm cd. Lektura: R. Barthes, Mitologie, Warszawa 2000, s. 81-83 (Powieści i potomstwo), s. 113-115 (Reklama i głębia), s. 186-189 (Striptiz), s. 237-296 (Mit, dzisiaj) 8. Postmodernizm Lektura: J. Baudrillard, Precesja symulakrów, w: Postmodernizm: antologia przekładów, red. R. Nycz, Kraków 1997, s. 175-190. M. Featherstone, Postmodernizm i estetyzacja życia codziennego, w: Postmodernizm: antologia przekładów, red. R. Nycz, Kraków 1997, s. 299-335. 9. Socjobiologia. Lektura: R. Dawkins, Bóg urojony, Warszawa 2007, r. 6. Korzenie moralności: dlaczego ludzie są dobrzy?, s. 287-320. Czy nasze poczucie moralne ma darwinowskie korzenie. Korzenie moralności — studium przypadku. Dlaczego być dobrym, jeśli nie ma Boga 10. Demistifikatorska teoria kultury S. Žižka Lektura: S. Žižek, Wzniosły obiekt ideologii, Wrocław 2001, s. 40-72 (od punktu „Totalitarny śmiech” do końca rozdziału). 11. Feministyczne spojrzenie na kulturę. Lektura: H. Moore, Płeć kulturowa i status - wyjaśnienie sytuacji kobiet, w: Badanie kultury. Elementy teorii antropologicznej, Warszawa 2005, s. 309-339. 12. Kulturowe uwarunkowania płci. Lektura: H. Bradley, "Płeć" Wydawnictwo Sic! Warszawa 2008. 13. Dyskusja podsumowująca. 14. Kolokwium zaliczeniowe. 	W1, W2, U1, K1	Ćwiczenia audytorijne

Lp.	Treści programowe	Efekty uczenia się dla przedmiotu	Formy prowadzenia zajęć
2.	<p>Zasadniczym celem wykładu jest wprowadzenie uczestników w słownik i gramatykę naukowej refleksji nad kulturą w różnych jej aspektach. Przybliżymy różne sposoby jej badania (podczas zajęć na ćwiczeniach), ukażemy różne wymiary kultury (w liczbie pojedynczej) i dokonamy wglądu w różne jej odmiany.</p> <p>Program wykładu – problematyka:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Definicja definicje kultury, pytanie o przeciwieństwa – kultura: natura, kultura brak kultury, i in. Etymologia i przegląd definicji: wartościujące i niewartościujące, rodzaje definicji kultury wg A.L. Kroebera i C. Kluckhohna. Wybrane typy określeń i definicji kultury: nominalistyczny, historyczny, normatywny, psychologiczny, strukturalny, genetyczny, inne. 2. Funkcje kultury. Pytanie o granice kultury, rozróżnienie "kulturalny" a kulturowy. Rodzaje kultury dyskusja nad możliwymi opozycjami: wysoka/niska, artystyczna (węższe rozumienie), miejska i wiejska (ludowa), świecka i religijna, cechy kultury oralnej, piśmiennej, cyfrowej. 3. Kulturoznawstwo jako dziedzina wiedzy; Studia kulturowe (culture studies) w krajach anglosaskich wobec „niemieckiej” tradycji wiedzy o kulturze (Kulturwissenschaft - Geistgeschichte). Kulturoznawstwo w Polsce – specyfika i historyczne uwarunkowania. 4. Kultura materialna, a kultura duchowa? Cywilizacja a kultura, nowoczesność i ponowoczesność. Aspekt wspólnotowy: kultura narodowa, subkultury, etnocentryzm, (ksenofobia i nacjonalizm), „nowe plemiona”, kręgi odbiorcze i problem wspólnotowości w kulturze cyfrowej. 5. Aspekt historyczny kultury – jej normatywny wymiar a narastająca innowacyjność; narodziny kultury; problem zmiany kulturowej (jej przyczyny, uwarunkowania), pojęcie tradycji kulturowej. Badania nad pamięcią w ramach badań kulturoznawczych, koncepcja postpamięci M.Hirsch, miejsca pamięci, praktyki pamięci. 6. Aspekt aksologiczny i pytanie o relatywizm kulturowy – kultura jako "życie według wartości", pytanie o uniwersalność wartości kulturowych . Na przykładzie np. rytuałów przejścia przybliżymy ich ewolucję jako jeden z możliwych znaków zmiany kulturowej. Komunikacyjny wymiar kultury: modele komunikacji, pojęcie kodu kulturowego, kompetencji kulturowej, 7. Mit i magia jako kategorie współczesnych badań nad kulturą 8. Biologiczne uwarunkowania kultury, ujęcie kognitywne, cielesność a kultura, neurobiologia a badanie kultury. 9. Inkulturacja - wymiana treści i praktyk kulturowych, skutki i uwarunkowania, przykłady dyfuzji i przenikania się kultur, tak zderzeń jak i współpracy i koegzystencji. 10. Gramatyka kultury: pojęcia – symbolu (i alegorii), rytuału, ceremonii, zwyczaju, obyczaju, wzoru kulturowego, kontestacji, duchowości, narracji, etosu, globalizacji, stereotypu kulturowego. 11. Feminizm, gender, queer - współczesne problemy z tożsamością płci. 12. Zwroty kulturowe - zarys problematyki: Skupimy się bliżej na zwrotach: wizualnym /ikonicznym/ i performatywnym. 13. Subkultura definicje i nurty, kultury alternatywne. 14. Geografia kultury – przestrzeń w badaniach kultury (kultura miasta/miejska). Ikonosfera - rodzaje przestrzeni kulturowych. 15. Cyber kultura, obiegi i uwarunkowania kultury w świecie cyfrowym, nowe rodzaje uczestnictwa i praktyk. 	W1, W2, U1	Wykład

Informacje rozszerzone

Metody i techniki kształcenia :

Mini wykład, Dyskusja, Kształcenie zdalne, Studium przypadku (ang. case study), Pytania sokratejskie, Praca z materiałem źródłowym, Wykład

Rodzaj zajęć	Metody zaliczenia	Warunki zaliczenia przedmiotu
Wykład	Aktywność na zajęciach, Kolokwium, Egzamin	
Ćwiczenia audytoryjne	Aktywność na zajęciach, Kolokwium	

Dodatkowy opis

Aby przystąpić do egzaminu konieczne jest zaliczenie ćwiczeń.

Warunki i sposób zaliczenia poszczególnych form zajęć, w tym zasady zaliczeń poprawkowych, a także warunki dopuszczenia do egzaminu

Obecność na wykładzie nie jest obowiązkowa (ale zakres egzaminu obejmuje treści prezentowane na wykładzie i ćwiczeniach). Warunki zaliczania nieobecności na ćwiczeniach - zaliczenie materiału na dyżurach u prowadzącej

Sposób obliczania oceny końcowej

Ocena końcowa: wynik egzaminu 80% wynik ćwiczeń 20% Przy wyliczaniu oceny z ćwiczeń brane są następujące elementy: - aktywność i obecność na zajęciach - wynik kolokwium końcowego Ponadto wymagana jest obecność na zajęciach (dopuszczalne są maksymalnie 2 nieobecności w tym jedna nieusprawiedliwiona)

Sposób i tryb wyrównywania zaległości powstałych wskutek nieobecności studenta na zajęciach

Dłuższa nieobecność studenta na zajęciach powinna być usprawiedliwiona. Ustalony zostanie odpowiedni zakres tematyczny do nadrobienia w samodzielnej pracy i lekturze

Wymagania wstępne i dodatkowe

brak

Zasady udziału w poszczególnych zajęciach, ze wskazaniem, czy obecność studenta na zajęciach jest obowiązkowa

Wykład: Studenci uczestniczą w zajęciach poznając kolejne treści nauczania zgodnie z sylabusem przedmiotu. Studenci winni na bieżąco zadawać pytania i wyjaśniać wątpliwości. Uczestnictwo w wykładzie nie jest obowiązkowe, ale treści omawiane podczas spotkań są podstawą do pozytywnego zaliczenia egzaminu.

Rejestracja audiowizualna wykładu wymaga zgody prowadzącego (w wypadku przejścia na nauczanie zdalne).

Ćwiczenia audytoryjne: Studenci przystępując do ćwiczeń są zobowiązani do przygotowania się w zakresie wskazanym każdorazowo przez prowadzącego (np. w formie zestawów zadań). Ocena pracy studenta może bazować na wypowiedziach ustnych lub pisemnych w formie kolokwium, co zgodnie z regulaminem studiów AGH przekłada się na ocenę końcową z tej formy zajęć.

Literatura

Obowiązkowa

1. A.Assmann, Wstęp do kulturoznawstwa, Poznań 2015.
2. Barker Ch., Studia kulturowe, Kraków 2005.
3. Burszta W. Różnorodność i tożsamość. Antropologia jako kulturowa refleksyjność, Poznań 1992.
4. Cassirer, Ernst. "Esej o człowieku." Wstęp do filozofii kultury (1977): 141.
5. Girard. R., Początki kultury, Kraków 2006
6. Hall E., Ukryty wymiar, Muza, warszawa 2003.
7. Jenks Ch. Kultura, Zysk-Ska, Poznań, 1999.
8. Boldwin. E. Wprowadzenie do kulturoznawstwa, Zysk_Ska, Poznań, 2007.
9. Kroeber A., Istota kultury, Warszawa 1873.
10. Lakoff G. Johnson M., Metafory w naszym życiu, Warszawa 1980.
11. Mead M., Kultura i tożsamość., Warszawa 1978.
12. Kempny M. Nowicka E., Badanie kultury. Elementy teorii antropologicznej. Kontynuacje, Warszawa 2003
13. Semiotyka kultury, red. E. Janus, M.R. Mayerowa, PIW Warszawa 1975.
14. Kulturoznawstwo – szanse i zagrożenia. Numer monograficzny, Kultura współczesna nr 2, 1999.
15. Braudel, Fernand. "Historia i nauki społeczne: długie trwanie, [w:] tegoż." Historia i trwanie (1971): 48.
16. Latour, Bruno. Nigdy nie byliśmy nowoczesni, przeł. M. Gdula, Warszawa, 2011, 21-24.
17. Thomas, Kuhn. Droga do nauki normalnej, [w:] Tegoż, "Struktura rewolucji naukowych." Aletheia, Warszawa (2009)
18. Domańska, Ewa. "" Zwrot performatywny" we współczesnej humanistyce." Teksty drugie 5 (2007): 48-61.
19. Foucault, Michel. "Historia seksualności, przeł." B. Banasiak i inni, wstęp T. Komendant, wyd 2 (1995).
20. Leach, Edmund. "Lévi-Strauss, przeł." Piotr Niklewicz, Warszawa (1998).
21. Baudrillard, Jean. Symulakry i symulacja. Wydaw. Sic!, 2005.
22. Nowicka, Ewa, Świat człowieka, świat kultury, wiele wydań.

Badania i publikacje

Publikacje

1. Poza kulturą nie ma zbawienia, red. J.Dębicki, Z.Pasek, K.Skowronek, Libron, Kraków 2014
2. Z.Pasek K.Skowronek, Nowa duchowość w popkulturze. Studia tekstologiczne, Wydawnictwo LIBRON, Kraków 2013,
3. Z.Pasek, O przydatności pojęcia duchowość do badań nad współczesną kulturą, w: Religijność i duchowość - dawne i nowe formy, red. M.Libiszowska-Żółtkowska i S.Grotowska, Zakład Wydawniczy NOMOS, Kraków 2010, s. 56-65
4. Z.Pasek, Kulturoznawstwo a religioznawstwo. W poszukiwaniu metody, w: Tożsamość kulturoznawstwa, red. A.Pankowicz, J.Rokicki, P.Plichta, Wydawnictwo UJ, Kraków 2008, s.109-117.
5. Z.Pasek, Kultura jako zbawienie - wobec totalitaryzmów i nie tylko..., w: Poza kulturą nie ma zbawienia, red. J.Dębicki, Z.Pasek, K.Skowronek, Libron, Kraków 2014, s.27-44

Kierunkowe efekty uczenia się

Kod	Treść
KLT1A_K03	Na podstawie analizy nowych problemów samodzielnie formułuje propozycje ich rozwiązania i sięga po opinie ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu.
KLT1A_U03	Czyta i interpretuje tekst filozoficzny, socjologiczny, antropologiczny oraz źródła historyczne.
KLT1A_U05	Poprawnie stosuje poznaną podstawową terminologię kulturoznawczą.
KLT1A_W01	Posiada podstawową wiedzę o obszarach będących przedmiotem badań kulturoznawczych.
KLT1A_W02	Ma podstawową wiedzę o tym, jakie miejsce wśród nauk humanistycznych, społecznych i nauk o sztuce zajmuje kulturoznawstwo oraz potrafi scharakteryzować jego przedmiotową i metodologiczną specyfikę.